

Ta sklep naj bi vse moralno vezal, takemu sklepu se bodo vsi radi udali.

Vsekakor je treba temeljito obravnavati to stvar in nikdar tega predmeta ni smeti izpustiti iz očíj, ker bi sicer vse naše prizadevanje bilo brezuspešno, ter se tudi ne bi smeli nadejati, da bodo sodni uradniki kedaj vstregli našim željam. Ako nismo sami jedini, ako uradujemo za slovenske stranke sedaj slovenski, a drugokrat zopet nemški, nimamo pravice oponašati nedoslednosti sodiščem, krivi smo si sami slabega uspeha, krivi smo sami preziranja, ki ga uprav sedaj zopet občutimo bolj od dne do dne. Uprav sedaj treba je, da se med seboj vzpodbujamo k jedinstvu in doslednosti. Opozarjal bi še lahko na to, da se naj vsak odvetnik ali beležnik pritoži zoper vsak nezakoniti odlok ali razsodbo gledé jezika, a završiti hočem to razpravico, s sklepom. ki je nujen postulat: da vsak slovenski pravnik, ki deluje kot odvetnik ali beležnik, rabi, kedar mu je treba zastopati slovensko stranko, v besedi in pisavi jedino le slovenščino pri vseh sodiščih, ki se nahajajo v slovenskih deželah, ter tudi v vseh spisih, ki so namenjeni II. in III. instanci, dalje da spisuje slovenskim strankam pravne listine, pogodbe i. t. d. jedino le v slovenščini.*)

V Celji, dné 17. septembra 1892. l.

Dr. J. Hrašovec.

*) To priporočilo je mislil gosp. dr. J. Hrašovec predlagati na skupščini društva „Pravnik“ dné 18. septembra t. l. kot društveno resolucijo. Glej društveno kroniko v zadnji številki našega lista!

Opomnja uredništva.

O razumljivosti, ki je zahtevamo od slovenskih pravnikov.

(Dalje.)

75. Gotovo ne podpira razumljivosti nobenega jezika, zlasti pa ne slovenskega, če se adverb preveč loči od glagola, h kateremu tiče, in reči je: odbija se uradno ta prošnja v zmislu namesto: »odbija se v zmislu ta prošnja uradno«.

Tudi bi subjekt prav stal na prvem mestu: ta prošnja se uradno odbija v zmislu

78. Pri tem obrazci se naj pazi na red besedi, ki je povse nemški in za Slovence celo nerazumljiv. Tukaj se uriva cel stavke med déle stavka, ki tičejo vkupe; ali ne bi bilo bolje rečeno: z odlokom se je v navedeni pravdi na danes določil narok za razpravljanje?*)

82. Tudi tukaj bi bilo bolje rečeno: Z odlokom z dné . . . se je na danes določil narok, da se redno ustno razpravlja v navedeni pravdi. — »Dati nalog« (v protiizjavi) je za Slovence barbarsko, a naložiti je slovensko. — Za »vidimiran« (v zaznamku spisov) bi jaz rabil slovenski izraz: poverjen.

83. Bolj razumljivo bi bilo, če bi se tako pisalo:

Razsodba.

V imeni Njegovega Veličanstva Cesarja

c. k. okrajno sodišče v Šmarji!

V pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné od Valentina Jagodiča, vinskega trgovca iz Slivnice kot tožitelja proti Leopoldu Javorniku, gostilničarju v Šmarji, kot tožencu zaradi 560 gld. s prip. — je toženec v prošnji, vloženi dné ugovarjal, da to sodišče ni pristojno soditi v tej zadevi; vsled tega ugovora se je ustno razpravljal in razpravljanje dné 20. junija t. l končalo; — zdaj pa to sodišče razsojuje takó:

Ad a) Spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné št. . . . in torej se nalaga tožitelju, da mu povrne v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Šmarji dné

Ad b) Ne spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v pravdi, začeti s tožbo, vloženo dné št. . . . in torej se mu (tožencu) nalaga, da ima povrniti tožitelju v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Šmarji dné

(Podpis.)

* Prav ko to razmišljujem, dobim „Vaterlanda“ št. 217. iz 1892. l., v katerem se nahaja vest („Juristen-Deutsch“), da pruski pravosodni minister Schelling sam obsoja srednjeveški jezik sodišč v Nemcilh, ker se med céle dolge stavke vpletajo drugi stavki, tako da jezik postaja nerazumljiv, — in priporoča kratke razumljive stavke. „Vaterland“ sam meni, da je tudi pri nas v Avstriji jezik sodišč barbarski. Menda čuti to vsak, ali hiba je zastaréla in je priljubljena, kakor so priljubljene živali privajene verige!

84. Mesto priporočenega obrazca bi jaz priporočal naslednji obrazec:

V imeni Njegovega Veličanstva Cesarja

c. kr. mestno određeno okrajno sodišče v Ljubljani!

V pravi Jožefa Rozmana, lesnega trgovca iz Sv Vida kot tožitelja proti Nikolaju Peterlina, posestniku v Medvodah, zastopanemu po dru. Levičniku iz Ljubljane kot tožencu zaradi izpolnitve kupne pogodbe z dné 20. aprila 1886 s prip. — je toženec pri naroku dné 5. avgusta t. l. ugovarjal, češ, da ni pristojno to sodišče soditi v tej pravi; vsled ugovora se je ustno razpravljalo in pri istem naroku razpravljanje z obema strankama končalo — in zdaj to sodišče razsojuje tako:

Ad a) (Kakor pri obrazci 83.):

Spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v tej pravi, začeti s tožbo, vloženo dné . . . št. . . in toraj se nalaga tožitelju, da mu povrne v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z . . . gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Ljubljani dné

(Podpis.)

Ad b) (Kakor pri obrazci 83.):

. (kakor zgoraj)

Ne spoznava se kot upravičen toženčev ugovor, da to sodišče ni pristojno soditi v tej pravi, začeti s tožbo vloženo dné . . . št. . . in torej se mu (tožencu) nalaga, da ima povrniti tožitelju v 14 dnevih stroške tega postranskega spora z . . . gld. . . kr., da se ogne eksekuciji.

V Ljubljani dné

(Podpis.)

103. Izraz „v vpogled“ tesnobno prevaja v slovensko nemški izraz „zur Einsicht“; ali bi ne bilo bolje tukaj reči: da jo pregléda?

113. *Vertretungsleistung* = namestovanje v pravdi? Füger-Wessely po pravici zaznamuje in zaslavlja (slóvo, *definiren*) nemško besedo *Vertretung* takole: „Z besedo *Vertretung* se zaznamuje pomoč, po kateri kdo v pravdi zmaga. To pomoč daje kaka oseba tožitelju, odnosno tožencu v lastni zadevi, ki jo ima v pravdi.“ Očividno je torej, da tukaj oseba, ki pomaga, ne varuje tega, kar imenujemo ptuje „mar“ („id, quod interest“), ampak svojo mar: ona oseba ni „negotiorum gestor in re aliena“, pač pa je „negotiorum gestor in re sua“ in to jasno dokazuje določba §-a 931 obč. drž. zak., ki pravi, da je tega kar *Vertretung* zaznamuje, ob času in pravilno zahtevati. *Vertretung* torej znači, dejanje, s katerim varuje oče mar svojih otrok in varuh mar varovanih maloletnikov ali pa skrbnik („curator“) mar svojih va-

rovancev; ono dejanje je nasledek pravnega položaja, na podlogi katerega je kdo upravičen, če se udeleži kake pravde „in specie“, ali pa dolžan, na zahtevo dotične pravdne stranke udeležiti se zadevajoče pravde. V tak pravni položaj in pravno razmerje pride vsak pravni prednik, kateri je dolžan svojega pravnega naslednika zaradi dobrostojstva v predanih mu pravicah varovati, ga zastopati, a ne „namestovati“, ker če bi ga „namestoval“, ne bi ga zastopal, ampak le namestoval, a to pomenja veliko manj. Torej zastopstvo (pojem stvari) in zastopanje (pojem dejanja), ne pa „namestovanje“, ker le-to bi namestovancu v pravdi včasih prav malo pomagalo!

119, 123. Za *Aufforderungsprocess* bi jaz rekel: pozvalna pravda, za *Aufforderungsklage* bi rekel: pozvalna tožba, za tožbo, ki se vsled pozvalne tožbe vloži, bi rekel: pozvana tožba in pravdo, ki se vsled te tožbe vname, bi imenoval: pozvana pravda. „Pozivna tožba, pravda“ i. t. d. se uže zaradi tega ne priporoča, ker za to tožbo naj pride „pozvana tožba“ (obraz. 123); sicer pa iz korenike „zv“ je izrastla marsikatera slovenska beseda (zvati, zvon), a jaz dvomim, da bi bilo moči pravilno slovensko reči: pozivati, poziven. Je li bolje, da se reče: pozivatelj pozivalec, — ali: pozvatelj, pozvalec? Ne kaže pa zaradi tega začeti prepira „de lana caprina“; jaz samo mislim, da v izrazih moramo Slovenci biti kolikor moči dosledni, ker prvi namen vsakega in tudi našega jezika je razumljivost.

125. Rêklo, ki se nahaja v zahtevku tožbe: „po končani razpravi“, se mi zdi pleonazem. Ali bi ne bilo bolje, če rečemo: po končanem razpravljanji, ali pa naravnost: po razpravi? To zadnje pa bi bilo „okrajšanje po zmislu“ (ακτα σύντησις), ali temu se juristi ne moremo vselej ogniti, če tudi včasih nam razumljivost jezika in točnost jezika prideta v hudo nasprotje.

128. Rêklo: „odgovor na hvalisanje“ stvarno ni pravo, ker hvalisanje ni vprašanje in ne zahteva odgovora; ni jezično pravo, ker „odgovor na hvalisanje“ ni dober prevod iz nemškega: *die Beantwortung wegen der Berühmung*. Ali bi ne bilo bolje rečeno: o odgovor gledé hvalisanja? To bi bilo prikladno pravemu namenu celega dotičnega oddelka zakona, ker v tem odgovoru se pozvanec more tudi zagovarjati (*verantworten*).

130. Izraz „priča zavržna“ (*verwerflicher Zeuge*), bodi jezikoslovcu še tako pravilen, ne služi razumljivosti, ker če bi bil o svedoku govor, bilo bi reči: „svedok zavržen“, in tedaj bi nevesč jeziku in pravu lahko mislil, da „zavržen“ pomeni to, kar pomeni trpežni deležnik preteklega časa od glagola zavreči; to pa ne smé biti, ker tukaj bi pomenila beseda zavržen kolikor nemška beseda *verworfen* in samo sodnik lahko zavrže pričo. Jaz bi predlagal, naj se reče in piše: zavrgljiva priča, kar bi se zlagalo z izrazi: sumljiva priča, sumljivo pismo i. t. d.

131—133. „Medsodba na dokaz s pričami“ je prekrčevit prevod iz nemškega: *Beurteil auf den Zeugenbeweis* in trdi Slovenec prav tako razume ta izraz, kakor „v oči pasti“ (*in die Augen fallen*), „okoli priti“ (*umkommen*) i. t. d. Priporoča se tukaj reči: medso d b a, s katero se dopušča dokaz s pričami, zvedenci i. t. d. — Obrazci, predloženi pod temi števkami, če bi bili premenjeni tako, kakor sem uže v prejšnjih obrazcih k razsodbam (medsodbam) omenil, bi bili dovolj razumljivi; omenjam samo, da bi bolje bilo (in to velja za vselej!), če se glavni samostalnik v govoru ponavlja, kedar s tem blagoglasje ne trpi posebno, a ne nadomeščuje s „pronom. demonstrat.“, kakor pri obrazci 133: pozvanec mora . . . vložiti pozvano tožbo proti pozvatelju, ali pa povedati jo v zapisnik, ker drugače bi se mu vsled prošnje pozvatelja (ne: „letega“) zapovedalo večno molčanje.

135. Izraz: „napovedati dan, da se napravi zaznamek spisov“ se mi v tej obliki neslovensko glasi, čeprav je predloženo rëklo tudi navadnemu Slovencu razumljivo; ali bi ne bilo bolj pravilno reči: napovedati narok, pri katerem se pravnici spisi zaznamijo (tudi: zavijejo, če je ravnanje pismeno) ali pa: narëči dan, ktere ga se . . . ?

Dr. Fr. Oblak.

(Dalje prihodnjič.)

